

7/18207

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610-857
Konu : Soru Önergeleri

10.03/2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 15.02.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-28989 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan Gaziantep Milletvekili Hasan ÖZDEMİR'e ait 7/18206 esas nolu ve Edirne Milletvekili Rasim ÇAKIR'a ait 7/18207 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1-Görüş 7/18206 (1 sayfa)
- 2-Görüş 7/18207 (3 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

:Rasim ÇAKIR
Edirne Milletvekili
:7/ 18207

Esas No

Düşük maliyetle üretilen gofret, dondurma, bisküvi, meşrubat gibi birçok üründe nişasta bazlı şeker kullanılmaktadır. Nişasta bazlı şeker, kemik erimesi, kanser, kansızlık, gut hastalığı, obezite, karaciğer yağlanması gibi ciddi ve ölümcül hastalıklara sebep olmaktadır hatta kanser türlerinde yüzde 40 artışa neden olabilmektedir. Bazı Avrupa Birliği ülkelerinde nişasta bazlı şeker yasaklanırken Türkiye'de her yıl Nişasta Bazlı Şeker Kotası arttırılmaktadır ve ülkemiz kota oranı en Yüksek ülke konumundadır.

SORU 1)Tüm dünyada zararları bilim adamlarınca da onaylanan nişasta bazlı şeker kota oranını düşürmeyi düşünüyor musunuz?

SORU 2) Bakanlığınızın nişasta bazlı şekerin zararları konusunda yaptığı herhangi bir çalışma var mıdır?

SORU 4) Tarım ve Köy işleri Bakanı olarak; Şeker yasası Parlamento'da görüşülürken yasada Bakanlar Kuruluna verilen % 50 arttırma yetkisini mecbur kalmadan kullanılmayacağı sözünü vermiş olmanıza rağmen (TBMM Tutanaklarında bulunmaktadır) bu sözünüzü neden tutmadınız?

CEVAP 1-2-4) Nişasta bazlı şeker (NBŞ) adı verilen şekerler; mısır, patates, pirinç, buğday, tapioka gibi nişasta içeren tarımsal ürünlerden izole edilen nişastanın hammadde olarak kullanılmasıyla üretilen şekerlerdir. Ülkemizde NBŞ üretiminde dünyada da en yaygın olarak kullanılan nişasta kaynağı olan mısır kullanılmaktadır. NBŞ şuruplarının glukoz şurubu ve fruktoz şurubu olmak üzere iki temel grubu bulunmaktadır. Fruktoz şurupları AB'de izoglukoz, dünyada ise genelde yüksek fruktozlu mısır şurubu (HFCS) olarak adlandırılmaktadır. Fruktoz içeren nişasta bazlı şekerlerin HFCS-42 (%42 fruktoz, %53 glukoz) ve HFCS-55 (%55 fruktoz, %41 glukoz) olarak bilinen iki ana grubu bulunmaktadır.

Uluslararası bilimsel kaynaklarda NBŞ'lerin kansere veya metabolik hastalıklara neden olduğu sonucuna götürebilecek **bilimsel bir veri ve fikir birliği yoktur**. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA), gıdalara ilave edilebilecek katkılara ilişkin çalışmalar yapan FAO ve WHO'nun ortaklaşa oluşturduğu Gıda Katkı Maddeleri Uzmanlar Komitesi (JECFA) gibi gıda konusunda, tüm dünya uzmanlarının katılım sağlayarak risk değerlendirmesi yaptığı yetkili kuruluşların, NBŞ'lerin kanserle veya metabolik hastalıklarla doğrudan ilişkilendirilebileceğine dair **bir yayını ya da deklarasyonu mevcut değildir**.

NBŞ olarak bilinen glukoz-fruktoz şuruplarının, şeker pancarı veya şeker kamışından elde edilen şekerden daha fazla obeziteye neden olduğuna veya insan sağlığına daha zararlı olduğuna dair **kesinleşmiş bir bilimsel görüş bulunmamaktadır**. Diğer yandan, yüksek kalorili gıdaların tüketilmesi ile ortaya çıkan şişmanlığın, diyabet hastalığının tetikleyicisi olması nedeniyle, NBŞ dahil olmak üzere **her türlü şeker alımının azaltılması** gerektiği bilimsel bir gerçektir.

Ülkemizdeki NBŞ kotaları; glukoz ve izoglukoz dahil tüm NBŞ türleri için tahsis edilmişken, AB'de NBŞ olarak **sadece izoglukoza kuru madde bazında** kota tahsis edilmiştir. Bir NBŞ türü olan ve ülkemizde kota kapsamında üretilen glukoz; **AB'de kota dışıdır** ve üretiminde ve satışında herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bu nedenle AB'de

uygulanan NBS kotası ile ülkemizde uygulanan NBS kotasının aynı bazda değildir. AB ülkelerinin mevcut üretimi dikkate alınarak kota tahsis edilmesi nedeniyle bazı AB üye ülkeleri şeker pancarı, şeker kamışı ve benzerlerinden elde edilen şeker üretimini korumak amacı ile izoglukoz kotasını kullanmamaktadır. **Bu ülkelerde izoglukoz üretiminin yapılmaması, izoglukozun kullanılmadığı ya da yasak olduğu anlamına gelmemektedir, tercih niteliğindedir.**

4634 sayılı Şeker Kanunu'nun; ülkemiz ekonomisinin tarıma dayalı olması nedeniyle şeker talebinin yerli üretim ile karşılanmasını ve sektörde rakip durumda olan ürünlerin (pancar şekeri ve nişasta bazlı şeker) dengeli ve istikrarlı olarak, birbirlerine zarar vermeksizin üretilmelerine imkan verilmesini amaçlamakta olup, Kanun'da rakip ürünler arasında kurulmak istenen dengenin en önemli aracı olarak kota sistemi yer almaktadır. Şeker Kanunu'nun üçüncü maddesi birinci fıkrası "*Şeker üretimi ve arzında istikrarı sağlamak amacıyla pazarlanacak şeker miktarı, sakaroz kökenli ve diğer şekerler için ayrı ayrı olmak üzere şeker türlerine göre, gerektiğinde dönemsel olarak kotalar ile belirlenir. Nişasta kökenli şekerler için belirlenecek toplam A kotası, ülke toplam A kotasının % 10'unu geçemez. Bakanlar Kurulu bu oranı, Kurumun görüşünü alarak % 50'sine kadar artırmaya, % 50'sine kadar eksiltmeye yetkilidir.*" hükmünü amirdir. Bahse konu hüküm gereği, tahsis edilen kotanın artırılıp eksiltmesine Bakanlar Kurulu yetkilidir. Diğer taraftan; Dünyada kota uygulanan ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de nişasta bazlı şeker uygulanan kotanın sağlıklı ilgisi bulunmamaktadır. Şeker üretimine kota uygulanan ülkelerde kota sistemi; şeker arzının düzenlenmesine yönelik olarak ülkelerin kendi şartlarına uygun birer düzenleme niteliğindedir.

SORU 3) Ülkemizdeki pancar üretimi kotasını yükseltmeyi düşünüyor musunuz?

CEVAP 3) Konuyla ilgili olarak T.C. Şeker Kurumundan alınan cevabi görüş aşağıda yer almaktadır.

Ülkemiz pancar şekeri sektörü ve piyasası, ülke şeker ihtiyacının karşılanması ve sanayinin korunması amacıyla 1925 yılından beri çıkarılan kanunlarla düzenleme altına alınmıştır. Ülkemizde Şeker Kanunu öncesinde planlı üretim yapılmaması nedeniyle, pancar üreticisinin pancar ekimine ilgisinin artmasına veya azalmasına bağlı olarak pancar ve pancar şekeri üretimi istikrarsız bir seyir izlemiştir. Pancar ekimine ilginin azaldığı 1995 ve 1996 yıllarında ülkemiz şeker üretimi iç talebe yeterli olmamış ve şeker ithalatı yapılması gereği doğmuş, ülke şeker ihtiyacının önemli bir kısmı ithalat yoluyla karşılanmak zorunda kalmıştı. Şeker pancarına uygulanan fiyatlara bağlı olarak 1997 yılından itibaren ise üreticinin pancar ekimine ilgisinin artması ile birlikte ülkemiz şeker üretimi, talebin oldukça üzerinde gerçekleşmiş ve bu defa da şeker stokları sorunu ortaya çıkmıştır. Ülkemiz şeker üretim kapasitesinin, ihtiyacının üzerinde olması üretimin planlanması ve kontrolünü zorunlu hale getirmiştir.

Ülkemizde kurulu şeker üretim kapasitesinin ihtiyacın iki katı civarında olduğu, düşük maliyetli kamış şekeri ile rekabet etmesi mümkün olmayan pancar şekerinin ihracat olanaklarının kısıtlı olduğu, Şeker Kanunu ile getirilen kota sistemi olmasaydı, pancar şekerine göre hem fiyatının düşük olması, hem de çözme, süzme gibi işlemler gerektirmemesi nedenleriyle içecek sektörü başta olmak üzere şekerli mamul üreticilerinin, pancar şekeri yerine nişasta bazlı şeker kullanmayı tercih edecekleri dikkate alındığında, Şeker Kanunu ile getirilen kota sisteminin aynı hedef piyasaya mal üreten pancar şekeri ve NBS sektörlerinin, birbirlerine zarar vermeksizin ülkenin ihtiyacına yetecek miktarda şekeri yurt içinde sürdürülebilir bir şekilde üretmesini sağlayan bir model olduğu görülmektedir.

Kanun, yurt içi talebe yetecek miktarda şekerin yurt içinde üretilmesini amaçlamaktadır. Bu amacın yerine getirilmesinin en önemli aracı, kota sistemidir. Şeker Kurumu, şeker üreticisi Şirketler bazında şeker kotaları belirlemekte, pancar kotası tahsis etmemektedir. Ancak Şeker Kanunu'nun 12. maddesine dayanılarak 28.06.2002 tarih ve 24799 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Hammadde ve Şeker Fiyatları Yönetmeliği" şeker hammaddesinin temini ve fiyatlandırılması ile ilgili usul ve esasları düzenlemektedir.

Anılan yönetmelik gereği; Şeker Kurulu tarafından tespit edilerek şirketlere tahsis edilen A ve B şeker kotalarının garantisi için gerekli hammaddenin temini amacıyla, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında sözleşme düzenlenmektedir ve bu sözleşmede; hammadde fiyatları ve miktarı, münavebe, üretim şartları, bedel ödemeleri gibi hususlar yer almaktadır. Kotalarına karşılık gelen pancar kotalarının temini için; üretici tespiti ve bu üreticilere kota dağıtım usul ve esaslarını belirlemek, şeker üretici Şirketlerin sorumluluğundadır. 4634 sayılı Şeker Kanunu ve ilgili mevzuatın 2001 yılında yürürlüğe girmesi sonrasında ilk kota tahsisi 2002/2003 pazarlama yılında yapılmıştır. Şeker Kanunu, sözleşmeli ve münavebeye uygun pancar tarımını öngören bir modeli hüküm altına almış ve özellikle;

- Pancar üreticilerinin pazarının garanti edilmesi,
- Pancar üreticilerine belirli bir düzeyde düzenli gelir sağlanması,
- Pancar üretiminin ekiminden fabrikaya teslimine kadar üreticilere verilen avanslarla desteklenmesi,
- Pancar fiyatının ekiminden önce şirketler ile mutabakatla belirlenmesi,
- Anlaşmazlıkların ne şekilde ve nasıl çözüleceğine ilişkin hükümlerin pancar ekiminden önce üreticiler tarafından bilinmesi,
- Ülke genelinde pancar üreticileri arasında homojen pancar kotası dağılımının sağlanması temin edilerek pancar tarımı ve üreticisi lehine olumlu gelişmeler ortaya çıkarmıştır.

Aşağıdaki tabloda şirketler tarafından üreticilere tahsis edilen ve sözleşmeye bağlanan pancar taahhüt (kota) miktarları verilmiştir.

Ürün Yılı	Pancar Taahhüt Miktarı (Kota), Ton
2003	14.291.033
2004	14.657.990
2005	15.190.582
2006	15.372.831
2007	16.265.809
2008	17.701.254
2009	18.161.660

2003 yılından itibaren pancar kotaları sürekli artan bir seyir izlemiştir. Tamamlanan son yıl olan 2009 ürün yılında pancar kotalarında 2003 yılına göre, yaklaşık %27, bir önceki yıla göre ise % 2,6 oranında bir artış gerçekleşmiştir.